

Publicerad 12 aug 2005 12:55

"Det finns inte en enda typ av förövare"

Partnervåld förekommer i både heterosexuella och homosexuella relationer. Att även kvinnor kan vara våldsamma mot en manlig partner har uppmärksammats de senaste åren. Men den stora och mest allvarliga delen av partnervåldet står ändå männen för, män som misshandlar kvinnor.

Orsakerna till partnervåld är minst sagt omdiskuterade. Från en ultrafeministisk analys där könsmaktsordningen är den övergripande orsaken och alla män är potentiella misshandlare, till en extremt individualiserad syn där männen som slår alltid är "gravt störda".

De flesta forskare på området verkar vara inne på att bakgrunden är både komplex och skiftande, där både samhälleliga och individuella faktorer kan spela in och samverka.

- Det finns inte en enda mekanism eller en enda typ av förövare, lika lite som det finns en enda lösning när det gäller behandling, säger Niklas Långström, docent och forskare vid Centrum för våldsprevention vid Karolinska institutet. Samhällsfaktorer är mycket viktiga, men det kommer alltid att finnas individer som har så stor sårbarhet att förändringar på samhällsnivå inte räcker.

Det har varit svårt för forskarna att få fram en bild av vilka män som misshandlar kvinnor, bland annat för att en så stor del av våldet är osynligt - många män anmäls aldrig. Bland dem kan fler av de "vanliga" männen dölja sig, dem som ingen skulle misstänka för partnervåld, har man resonerat.

Men det finns också studier där man undersökt stora grupper i befolkningen, alltså inte enbart anmälda eller dömda män, för att försöka få en uppfattning också om de "okända" förövarna.

- Synen att en stor del av partnermisshandlarna har svåra psykiska störningar verkar inte stämma, säger Niklas Långström. Och det finns i övrigt välfungerande män som står för en relativt stor andel av våldet, men som är underrepresenterade i fängelsemiljöer.

Men det tycks inte heller stämma att nästan alla partnermisshandlare är som "vem som helst". En ganska stor del är kriminella också på andra sätt. Bland män som döms för partnermisshandel finns enligt internationell forskning en stor andel, runt hälften, som också gjort sig skyldiga till andra våldsbrott.

Det finns forskning där man, mycket grovt, försökt indela partnermisshandlare i tre olika typer. Där finns de män som rubriceras som "family only", som i stort sett bara är våldsamma inom familjen. Enligt forskningen tenderar de att utöva mindre grovt våld än män i de andra två grupperna. I en befolkningsstudie (med både dömda och

icke-dömda män) utgjorde den gruppen ungefär 50 procent.

En "mellangrupp" anses bestå av män som är våldsamma mest inom familjen, men också utanför, och som ofta är missbrukare och har psykiska problem.

I den tredje gruppen finns allmänt våldsamma män, med en kriminell livsstil, ofta med dålig impuls kontroll och svåra missbruksproblem. I den nämnda befolkningsstudien fanns tio procent av de misshandlande männen i den gruppen.

- Den här forskningen har gått hand i hand med behandlingsforskningen, säger Niklas Långström. Man har försökt anpassa behandlingen efter behoven, vad finns hos just den här klienten? Det kan handla om adhd, missbruk och annat, det är viktigt att ha en korrekt diagnostik. Alkoholmissbruk är fortsatt en viktig komponent när det gäller partnervåld, men det är en faktor att förhålla sig till, inte en ursäkt för våld.

Behandlingsprogram med noggrann struktur, inriktade på konkret problematik, har visat sig fungera bäst när det gäller olika typer av våldsbrottslighet. Samtidigt är förövare generellt en svår grupp att jobba med, jämfört med personer som själva söker vård för något problem, understryker Niklas Långström. Motivationen är inte alltid så stark och många har svåra problem av olika slag.

Malin Nordgren, malin.nordgren@dn.se